

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Vermilion Energy Netherlands B.V.
Zuidwalweg 2
8861 NV HARLINGEN

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum **26 SEP 2019**
Betreft Instemmingsbesluit winningsplan Weststellingwerf

Ons kenmerk

DGKE-WO / 19176434

Uw kenmerk

081/RH/2018

Bijlage(n)

-

Instemmingsbesluit

1. Aanvraag

Op 18 april 2018 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister) een aanvraag ontvangen, gedateerd 18 april 2018, van Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) tot instemming met het winningsplan Weststellingwerf.

Het winningsplan Weststellingwerf betreft het gasveld Weststellingwerf. Het gasveld Weststellingwerf is aangeboord met de put Weststellingwerf-01 (hierna: WSF-01). Het gasveld ligt binnen het gebied van de winningsvergunning Gorredijk. Het gasveld ligt geografisch gezien in de provincie Friesland, binnen de grenzen van de gemeenten Weststellingwerf en Ooststellingwerf en het verzorgingsgebied van Wetterskip Fryslân.

Van 1998 tot 2004 is er gas gewonnen uit het gasveld Weststellingwerf. Het winningsplan Weststellingwerf betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor deze gaswinning. Het winningsplan beschrijft de winning uit het gasveld Weststellingwerf en een nog niet eerder aangeboord deel van het gasveld, Weststellingwerf-West. De reden voor actualisering is het boren van een aftakking in een bestaande put. Vermilion is van plan om met de bestaande put WSF-01 de productie uit het gasveld te hervatten, door middel van een nieuwe perforatie in een gesteentelaag van het voorkomen, waaruit nog niet geproduceerd is. Later is Vermilion van plan om Weststellingwerf-West aan te boren door middel van een putaftakking WSF-01-S1 vanuit de bestaande put WSF-01, om hieruit gas te winnen.

Vermilion verwacht dat de gaswinning nog 20 jaar in beslag zal nemen. Vermilion geeft in het winningsplan een verwachte einddatum van de productie in 2038 aan.

2. Beleid gaswinning in Nederland

In de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) over gaswinning uit de kleine velden en de energietransitie, legt het kabinet de prioriteit bij een zo snel mogelijke overgang naar duurzame energie. Zolang het nodig is wil het kabinet aardgas uit de kleine velden winnen, waar en voor zover dit veilig kan. Hoewel in de

gebouwde omgeving stevig ingezet wordt op het geleidelijk afbouwen van het gebruik van aardgas, speelt aardgas de komende decennia nog een essentiële rol in de Nederlandse energievoorziening. Op dit moment is de Nederlandse energievoorziening nog voor meer dan 90% afhankelijk van fossiele brandstoffen (olie, gas, steenkool) en aardgas voorziet in ruwweg 40% van onze primaire energiebehoefte. Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie, blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen is het wenselijk dit uit de Nederlandse bodem te winnen. Nederland is dan minder afhankelijk van gasimport en de schonere winning in Nederland beperkt ook de met de winning samenhangende mondiale uitstoot van CO₂.

3. Juridisch kader

3.1. Mijnbouwregelgeving

Een winningsplan dient te worden getoetst aan de Mijnbouwwet (hierna: Mbw) en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb) vormen het juridisch kader waaraan het winningsplan wordt getoetst.

Alvorens op basis van de Mbw over te mogen gaan tot winning is, op grond van artikel 34, derde lid, van de Mbw, de instemming vereist van de minister met een winningsplan. Het winningsplan geeft concreet inzicht in de wijze waarop de winning wordt uitgevoerd en de effecten daarvan en dient te voldoen aan de eisen genoemd in artikel 35 van de Mbw. Artikel 24 Mbb bevat een aantal nadere eisen die aan een winningsplan worden gesteld. Het winningsplan dient onder meer een beschrijving te bevatten van de verwachte hoeveelheid aanwezige delfstoffen, de hoeveelheden jaarlijks te winnen delfstoffen, de bodembeweging ten gevolge van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging.

Ter beoordeling of met een winningsplan kan worden ingestemd, wordt het winningsplan getoetst aan artikel 36, eerste lid, van de Mbw. De minister kan slechts geheel of gedeeltelijk instemming weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden:

- a. indien het in het winningsplan aangeduide gebied door Onze Minister niet geschikt wordt geacht voor de in het winningsplan vermelde activiteit om reden van het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- b. in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen;
- c. indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan;
- d. indien nadelige gevolgen voor de natuur worden veroorzaakt.

Artikel 36, tweede lid, van de Mbw bepaalt voorts dat de minister de instemming kan verlenen onder beperkingen of daaraan voorschriften kan verbinden, indien deze gerechtvaardigd worden door een grond als genoemd in artikel 36, eerste lid.

3.2. Voorbereidingsprocedure

Vermilion heeft op 18 april 2018 een verzoek tot instemming met het winningsplan Weststellingwerf, gedateerd 18 april 2018, ingediend bij de minister van Economische Zaken en Klimaat.

Gelet op artikel 34, vierde lid, van de Mbw, is dit besluit tot instemming met het winningsplan voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Awb. Tevens is advies gevraagd aan SodM (artikel 127 van de Mbw), aan de Tcbb (artikel 35, tweede lid en artikel 114, tweede lid onder a, van de Mbw), aan alle betrokken decentrale overheden (artikel 34, vijfde lid, van de Mbw) en aan de Mijnraad (artikel 105, derde lid, van de Mbw).

Om de betrokken decentrale overheden te ondersteunen bij het opstellen van hun advies heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een informatiesessie georganiseerd specifiek voor het winningsplan Weststellingwerf, waarbij ook Vermilion aanwezig was. Deze specifieke informatiesessie heeft op 16 oktober 2018 plaatsgevonden in het Provinciehuis Friesland te Leeuwarden. Bij deze specifieke informatiesessie waren naast medewerkers van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Vermilion, medewerkers van de provincie Friesland, gemeenten Weststellingwerf en Ooststellingwerf en wetterskip Fryslân aanwezig.

Om omwonenden te informeren over het instemmingsbesluit van de minister en het winningsplan van Vermilion is er tijdens de ter inzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een publieke informatiemarkt georganiseerd waar eenieder informatie kon inwinnen en eventueel mondeling zienswijzen kon indienen. De informatiemarkt is op 9 april 2019 georganiseerd in Noordwolde.

4. Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

Over het winningsplan Weststellingwerf hebben de volgende adviseurs, op verzoek van de minister, advies uitgebracht:

- Het SodM heeft bij brief van 18 juni 2018 advies uitgebracht (kenmerk: 18128568). Voor de beoordeling van het winningsplan Weststellingwerf heeft SodM advies gevraagd aan TNO voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de SRA;
- De Tcbb heeft bij brief van 17 augustus 2018 advies uitgebracht (kenmerk: TCBB/ 18219266);
- Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Friesland (hierna: de provincie Friesland) heeft bij brief van 27 november 2018 advies uitgebracht (kenmerk: 01594459);

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Weststellingwerf (hierna: de gemeente Weststellingwerf) heeft bij brief van 21 december 2018 advies uitgebracht (kenmerk: 2018-065101/u);
- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ooststellingwerf (hierna: de gemeente Ooststellingwerf) heeft bij brief van 28 november 2018 advies uitgebracht;
- Het dagelijks bestuur van wetterskip Fryslân (hierna: wetterskip Fryslân) heeft bij brief van 27 november 2018 advies uitgebracht (kenmerk: WFN1814035);
- De Mijnsraad heeft bij brief van 14 februari 2019 advies uitgebracht (kenmerk: MIJR/19048412).

In aanvulling op het winningsplan hebben de betrokken decentrale overheden tevens de adviezen van SodM, TNO en de Tcbb ontvangen.

5. Zienswijzen

Dit besluit is met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Awb voorbereid:

- op 28 maart 2019 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp instemmingsbesluit gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in de Stellingwerf, de Nieuwe Ooststellingwerf en langs elektronische weg;
- op 28 maart 2019 is door de minister een ontwerp van het besluit aan Vermilion gezonden;
- het ontwerp van het besluit lag van donderdag 29 maart tot en met 9 mei 2019 ter inzage bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en in het gemeentehuis van de gemeenten Weststellingwerf en Ooststellingwerf. Tevens zijn alle stukken gepubliceerd via de website www.nlog.nl.

Zienswijzen op dit ontwerpbesluit konden, gedurende een periode van zes weken vanaf het moment dat dit ontwerpbesluit ter inzage werd gelegd, worden ingediend.

Op het ontwerp-instemmingsbesluit zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 45 zienswijzen binnengekomen, waarvan 24 uniek en 3 reacties van overheden. De zienswijzen en reacties zijn integraal opgenomen in de zienswijzebundel. De ontvankelijke zienswijzen en reacties zijn in de 'Nota van Antwoord Instemmingsbesluit winningsplan Weststellingwerf' bij dit besluit opgenomen, samen met de beantwoording door de minister.

6. Winningsplan op hoofdlijnen, adviezen en beoordeling

Hieronder wordt per onderwerp op hoofdlijnen beschreven wat Vermilion hierover in het winningsplan heeft opgenomen. Daarna volgt (indien van toepassing) het advies van de adviseurs en de beoordeling, waarbij op basis van een integrale

afweging beargumenteerd wordt of het advies of de aanbeveling wordt overgenomen.

DGKE-WO / 19176434

6.1. Planmatig beheer

Winningsplan

In het Weststellingwerf voorkomen bevindt het gas zich in de Vlieland-, Zechstein- en Rotliegendformaties op een diepte van ongeveer 2000 meter. Het voorkomen wordt afgedekt en afgesloten door de Vlieland Schalie. Het voorkomen Weststellingwerf is in 1983 ontdekt met het aanboren van de put WSF-01, vanaf de mijnbouwlocatie Weststellingwerf-01 te Noordwolde. Vermilion wil het gas gaan winnen via deze put. De put heeft geproduceerd van 1998 tot en met 2004. Sinds 2004 wordt er geen gas meer gewonnen vanuit Weststellingwerf. Daarnaast is WSF-01 gebruikt als waterinjectieput van 2007 tot 2012.

Vermilion is van plan om de winning te hervatten en om een nieuw voorkomen (Weststellingwerf-West) aan te boren door middel van een putaf takking WSF-01-S1 vanuit de bestaande put WSF-01, om hieruit gas te winnen. Het Weststellingwerf-West voorkomen is nog niet aangeboord, waardoor het nog niet aangetoond is welke lagen gashoudend zijn. Naar verwachting zit het gas in de Vlieland-, Zechstein- en Rotliegendformaties.

Bij een start in 2019 zal de productie naar verwachting in het jaar 2038 worden beëindigd.

Hierbij verwacht Vermilion onderstaande productie te kunnen realiseren.

Productiescenario	Totaal nog max. te produceren in miljoen Nm ³	Productieduur tot uiterlijk 31 december van het jaar
Laag	51	2024
Midden	184	2029
Hoog	563	2038

Vermilion verwacht in het hoge scenario 75% van het technisch winbare gas te produceren.

Formaties	Totaal nog max. te produceren in miljoen Nm ³ (high case)	Productieduur tot uiterlijk 31 december van het jaar
Weststellingwerf Vlieland	7	2021
Weststellingwerf Rotliegend & Zechstein	0	n.v.t.
Weststellingwerf-West Rotliegend & Zechstein	130	2023
Weststellingwerf-West Vlieland	426	2038

Adviezen en zienswijzen

Advies SodM

SodM stelt dat omdat het deelvoorkomen Weststellingwerf-West nog niet is aangetoond en de onzekerheden daarmee zeer groot zijn, nog geen uitspraak kan worden gedaan over doelmatigheid en efficiëntie van de winning. Bij een winningsplan dat voornamelijk de winning uit niet aangetoonde voorkomens beschrijft, vindt SodM het niet zinvol een advies te geven over de doelmatigheid en efficiëntie van de winning.

In het gebied is sprake van een bestaande vergunning voor geothermie (Friesland-Zuid van Transmark Renewable Products B.V.). Die geldt echter voor dieptes van meer dan 4000 meter. Beide vormen van winning zitten elkaar dus niet in de weg.

Advies TNO

Omdat het Weststellingwerf Vlieland voorkomen nog niet is getest en het Weststellingwerf-West voorkomen nog niet is aangeboord zijn er veel onzekerheden waardoor TNO nog geen advies kan geven over het planmatig gebruik.

Advies Provincie Friesland

Het is voor de provincie Friesland onbegrijpelijk en onbestaanbaar dat de exploratiefase wordt overgeslagen en meteen overgegaan wordt tot het verzoek om instemming met het winningsplan. De provincie Friesland is van mening dat toezichthouder SodM in haar advies voorbijgaat aan deze gevoeligheid en dat de beoordeling van de onzekerheden doorschuift naar een latere fase.

Advies gemeente Weststellingwerf

De gemeente Weststellingwerf stelt dat er geen proefboring uitgevoerd wordt naar het deelvoorkomen Weststellingwerf-West.

De gemeente Weststellingwerf is van mening dat er wel een proefboring had moeten worden uitgevoerd. Nu dit niet is gebeurd adviseert de gemeente Weststellingwerf niet in te stemmen met het winningsplan.

Advies wetterskip Fryslân

Een verdere ontwikkeling van aardgaswinningen leidt volgens het wetterskip niet tot een versnelling van de transitie naar duurzaamheid.

Advies Mijnraad

De Mijnraad stelt dat het winningsplan onder andere de winning beschrijft van gas uit een nog niet aangetoond voorkomen, het voorkomen Weststellingwerf-West waar tevens het grootste productievolume wordt verwacht. Het bevreemdt de Mijnraad dat een winningsplan is opgesteld voor een nog niet aangetoond aardgasvoorkomen.

De Mijnraad ziet geen juridische gronden om niet in te stemmen met dit winningsplan, evenwel lijkt het de Mijnraad verstandig om eerst een proefboring te doen. De resultaten van de proefboring zullen het mogelijk maken de huidige grote onzekerheden in het winningsplan te reduceren. De Mijnraad merkt op dat SodM en TNO voor het winningsplan in deze versie geen advies hebben kunnen geven over doelmatigheid en efficiëntie van de winning.

De Mijnraad erkent dat het ontbreken van een proefboring geen afwijzingsgrond is voor een winningsplan, maar zou liever zien dat de minister pas zou instemmen met een versie van het winningsplan waarin de resultaten van een proefboring zijn verwerkt.

Zienswijzen

De ingediende zienswijzen op het punt van planmatig beheer zijn samengevat in de Nota van Antwoord die als bijlage bij dit besluit is opgenomen, onder punt 1.

Beoordeling planmatig beheer

Bij planmatig gebruik en beheer dient er sprake te zijn van een efficiënte winning van de delfstof, waarbij de wijze waarop, het tempo waarmee en de hoeveelheid te winnen delfstof van belang is. De beoordeling draait vooral om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het gasvoorkomen. Daarnaast dient een andere gebruiksvorm van de ondergrond door de gaswinning niet ongewenst onmogelijk gemaakt te worden.

De minister constateert dat Vermilion ca. 75% van het technisch winbare gas verwacht te produceren. SodM en TNO geven aan dat nog geen uitspraak kan worden gedaan over de doelmatigheid.

De gaswinning Weststellingwerf betreft gaswinning binnen een bestaande winningsvergunning. De totale maximale productie van de Weststellingwerf voorkomens wordt op 666 miljoen Nm³ geschat, waarvan 563 miljoen Nm³ nog te produceren en 103 miljoen Nm³ in de periode 1998-2004 is geproduceerd.

In 1989 is de winningsvergunning verleend voor dit winningsgebied (Gorredijk). Sinds 2004 is Vermilion vergunninghouder. Vermilion kan daarom winnen uit gasvelden binnen dit gebied. Het winningsplan heeft uitsluitend betrekking op de gasproductie. Voor de boring heeft de minister aan Vermilion een omgevingsvergunning verleend (d.d. 12 maart 2019, kenmerk DGKE-WO / 19062841). De mijnbouwregelgeving verzet zich er niet tegen in te stemmen met een winningsplan zonder dat eerst een boring is verricht. De minister begrijpt dat gezien de huidige ontwikkelingen rond gaswinning uit kleine velden, Vermilion ervoor kiest om vooruitlopend op de investering in een boring, duidelijkheid te verkrijgen over instemming met het winningsplan.

De minister onderschrijft het advies van SodM en de Mijnraad om voor te schrijven dat aanvullende gegevens moeten worden overgelegd over de jaarlijks te verwachten productie uit het voorkomen Weststellingwerf-West. Dit is in artikel 2, eerste lid, voorgeschreven. Hierdoor wordt duidelijk of de berekening van de winbaarheidsfactor en de omvang van het voorkomen juist waren.

De minister neemt eveneens het advies van SodM over om een voorschrift aan dit instemmingsbesluit te verbinden waarin Vermilion nadere informatie moet overleggen over de bodemdaling en de seismische risico's, zodra er meer gegevens uit het voorkomen Weststellingwerf-West bekend zijn.

De minister merkt voor alle duidelijkheid op dat, indien deze nadere informatie overeenkomt met de resultaten in het winningsplan, dit instemmingsbesluit niet hoeft te worden gewijzigd, ook niet indien minder gas zal worden gewonnen, respectievelijk indien de grootte van het voorkomen valt binnen de in het winningsplan aangegeven omvang.

Zienswijzen

Een reactie op de ingediende zienswijzen op het punt van planmatig beheer is gegeven in de Nota van Antwoord onder punt 1. De zienswijzen met betrekking tot planmatig beheer geven aanleiding om de overwegingen in het ontwerp-instemmingsbesluit Weststellingwerf tekstueel te wijzigen.

6.2. Bodemdaling

Winningsplan

In het winningsplan, geeft Vermilion de verwachte bodemdaling, veroorzaakt door de gaswinning uit de Weststellingwerf gasvoorkomens. De verwachte bodemdaling door gaswinning uit de Weststellingwerf voorkomens op grond van het winningsplan Weststellingwerf zal minder dan 3 cm bedragen in het diepste punt van de bodemdalingssom aan het einde van de winningsperiode in het jaar 2038 (waarvan maximaal 2 cm na 1 januari 2018). De samengestelde bodemdaling inclusief bodemdaling uit omliggende velden zal minder dan 4 cm bedragen (waarvan maximaal 3 cm na 1 januari 2018). Naast de bodemdaling als gevolg van gaswinning is ook de autonome bodemdaling - bijvoorbeeld als gevolg van drainage of oxidatie of inklinking van veengronden - weergegeven.

Adviezen en zienswijzen

Advies SodM

Door gas te winnen daalt de druk in het gesteente waar het gas in zit opgesloten. Dit zorgt ervoor dat het gesteente onder het gewicht van de overliggende gesteentelagen wordt samengedrukt. Dit wordt ook wel compactie van het gesteente genoemd. Aan het aardoppervlak ontstaat bodemdaling doordat de overliggende lagen meebewegen.

SodM stelt vast dat de bodemdaling als gevolg van winning uit de voorkomens Weststellingwerf en Weststellingwerf-West volgens de prognose van Vermilion aan het eind van de productie (2038) zal uitkomen op minder dan 4 cm.

De bodemdalingprognose is door TNO geverifieerd. SodM stelt dat de voorspelde bodemdaling van minder dan 4 cm correct is. Doordat de voorkomens voor het grootste deel nog niet zijn aangetoond, en onzeker is hoe groot het gebied is waarin de druk zal dalen, bevat deze prognose een forse onzekerheid.

Op basis van deze evaluatie vindt SodM het aannemelijk dat de bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit omliggende gasvelden minder dan 4 cm zal worden. SodM ziet daarom geen aanleiding aanvullende voorwaarden te adviseren.

Advies TNO

TNO stelt dat de bodemdaling door gaswinning in het verleden boven de Weststellingwerf voorkomens volgens Vermilion op dit moment niet eenduidig waarneembaar is, maar minder dan 1 cm bedraagt. Vermilion laat zien dat de toekomstige bodemdaling door gaswinning uit de Weststellingwerf voorkomens met 90% waarschijnlijkheid 3 cm is. TNO acht de uiteindelijke totale gecombineerde bodemdaling, rekening houdend met bodemdaling als gevolg van gaswinning uit omliggende gasvelden van 4 cm met het diepste punt boven het Weststellingwerf-West voorkomen realistisch.

Advies Tcbb

De Tcbb is het eens met de te verwachten bodemdaling door Vermilion en SodM vanwege toekomstige winning. Wel zijn er onzekerheden en adviseert de Tcbb een hernieuwde bodemdalingprognose te laten maken door Vermilion als het Weststellingwerf-West voorkomen gashoudend blijkt te zijn en in productie wordt genomen.

Advies gemeente Weststellingwerf

De gemeente Weststellingwerf stelt dat de huidige bodemdaling minder dan 1 cm is. Er is in 2017 een meting uitgevoerd. De maximaal voorspelde bodemdaling is 3

cm. Het totaal komt daarmee op minder dan 4 cm over grofweg de komende 20 jaar.

Dit zal volgens het winningsplan en de adviezen van de adviseurs geen effect hebben op bebouwing, infrastructuur, milieu, natuur of waterhuishouding. Er zit een grote onzekerheid tussen de minimaal en maximaal voorspelde waarde. De meest optimistische voorspelling gaat uit van minder dan 1 cm. Opvallend is verder dat de maximale voorspelling als opgenomen in het winningsplan een groot verval laat zien na start van de nieuw voorgenomen winning. In een tijdsbestek van ongeveer 10 jaar geeft de grafiek een mogelijke daling weer van 2,5 cm. De onzekerheden komen doordat er veel onduidelijkheden zijn over de inhoud van het voorkomen. De gemeente Weststellingwerf is van mening dat er eerst een proefboring had moeten worden uitgevoerd. Nu dit niet is gebeurd adviseert de gemeente Weststellingwerf niet in te stemmen met het winningsplan.

Advies wetterskip Fryslân

Het wetterskip Fryslân stelt dat de huidige geschatte bodemdaling ongeveer 1 cm bedraagt. Het wetterskip Fryslân vindt het in zijn algemeenheid zorgelijk dat wijziging van een bestaand gaswinningsplan een toename van de bodemdaling met zich meebrengt ten opzichte van eerder vastgestelde winningsplannen en de daarop gebaseerde herstelmaatregelen.

Het wetterskip Fryslân adviseert daarom:

- Terughoudend te zijn met instemmingen voor wijzigingen van bestaande gaswinningsplannen die een toename van bodemdaling tot gevolg hebben;
- In voorkomende gevallen een actuele en gecombineerde bodemdalingskaart aan de adviesaanvraag toe te voegen zodat cumulatie van bodemdaling, met name van verschillende operators, goed kan worden waargenomen.

Zienswijzen

De ingediende zienswijzen op het punt van bodemdaling zijn samengevat in de Nota van Antwoord die als bijlage bij dit besluit is opgenomen, onder punt 2.

Beoordeling bodemdaling

Bodemdaling

De minister stelt, mede op basis van het advies van SodM en TNO vast dat het aannemelijk is dat de bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de Weststellingwerf voorkomens in het diepste punt van de bodemdalingskom 3 cm bedraagt. Vermilion geeft aan dat bij een onzekerheidswaarde van P10 wordt aangenomen dat de bodemdaling door de gaswinning uit Weststellingwerf minder zal zijn dan 3 cm, terwijl de totale bodemdaling onder de 4 cm zal blijven.

Cumulatie bodemdaling

De minister constateert dat de maximaal te verwachten bodemdaling, ten gevolge van alle gaswinningsplannen in het gebied rondom de Weststellingwerf voorkomens, 4 cm zal bedragen aan het einde van de winning. TNO heeft geconstateerd dat de gemodelleerde bodemdaling door gaswinning boven en rond de Weststellingwerf voorkomens op dit moment minder dan 1 cm is. Deze bodemdaling is veroorzaakt door gaswinning in omliggende gasvelden. De nog te verwachten gemodelleerde bodemdaling boven en rond de Weststellingwerf voorkomens, bedraagt in het high-case scenario ongeveer 3 cm. Dit brengt de totale gemodelleerde bodemdaling door gaswinning in de nabijheid van Weststellingwerf op circa 4 cm. Naar aanleiding van het advies van wetterskip Fryslân merkt de minister op dat figuur 6-10 van het winningsplan een actuele en gecombineerde

bodemdalingskaart bevat, op basis van bestaande en nieuwe winningen. De geschetste situatie is de maximale bodemdaling aan het eind van de winning. De bodemdaling op de grens van de kaart in het zuiden wordt voornamelijk veroorzaakt door het Vinkega voorkomen, ten noordwesten door Nieuwehorne en ten zuidoosten door Diever.

Meetplan

De minister stelt vast dat in artikel 30 van het Mbb is opgenomen dat de uitvoerder metingen verricht naar bodembeweging ten gevolge van het winnen van delfstoffen. De metingen dienen te worden uitgevoerd volgens een meetplan. Het meetplan omvat de duur van de gaswinning en de daaropvolgende 30 jaar (artikel 41, eerste lid, van de Mbw), waarbij Vermilion gedurende de gaswinning en de daaropvolgende 5 jaar het meetplan jaarlijks dient te actualiseren. De bodemdaling voor de Weststellingwerf voorkomens wordt gemeten volgens het meetplan voor Vinkega, De Hoeve, Noordwolde en Westellingwerf. Een actualisatie van het meetplan moet op grond van artikel 30, zesde lid, van het Mbb jaarlijks ter instemming aan SodM worden gestuurd. Het meetplan Vinkega, De Hoeve, Noordwolde en Westellingwerf is gepubliceerd op www.nlog.nl/vinkega-en-de-hoeve. Mocht de periodiek gemeten bodemdaling door gaswinning significant afwijken van de huidige voorspelling dan zal Vermilion een actualisatie van het winningsplan moeten opstellen als zij de winning wenst voort te zetten. De nulmeting voor Westellingwerf is uitgevoerd in 1997. De waterpas herhalingsmeting is uitgevoerd in 2006. Het meetinterval staat op 3 jaar voor gps en op 5 jaar voor waterpassing. Deze intervallen worden aangepast indien daadwerkelijke metingen hiertoe aanleiding geven.

Vermilion heeft in 2018 bodemdalingsmetingen boven 14 aardgasvoorkomens in Drenthe, Overijssel en Friesland uitgevoerd. In algemene zin komen de resultaten goed overeen met de voorspellingen. De gemeten bodemdalingen op het diepste punt vallen binnen de bandbreedte van normale onzekerheid. Bij Weststellingwerf, waar de winning ruim 10 jaar geleden gestopt is, is de bodemdaling niet eenduidig waarneembaar. De resultaten van bodemdalingsmetingen (meetregisters) die in het kader van de mijnbouwwet worden uitgevoerd, worden gepubliceerd op de website www.nlog.nl.

Onzekerheden

Naar aanleiding van de door alle adviseurs gesignaleerde onzekerheden en met het oog op nog beschikbaar komende gegevens, heeft de minister artikel 2 aan dit besluit verbonden.

In artikel 2 is in het eerste lid opgenomen dat Vermilion binnen zes maanden na het uitvoeren van een boring de resultaten, waaronder in ieder geval de gevolgen van deze boring voor de verwachte bodemdaling als gevolg van gaswinning uit het voorkomen Weststellingwerf-West, aan de minister stuurt. SodM zal toezicht houden op de naleving van dit voorschrift. Zodra Vermilion de resultaten aan de minister heeft gestuurd, zal SodM, na verificatie van de resultaten door TNO, de resultaten beoordelen en de minister adviseren.

Zo nodig zal de minister ook de Tcbb om advies vragen. De minister kan zo nodig op grond van artikel 36, derde lid, van de Mbw de instemming intrekken of beperkingen en voorschriften stellen of wijzigen, indien dat gerechtvaardigd wordt door veranderde omstandigheden of gewijzigde inzichten.

Vervolgens kunnen zich drie situaties voordoen.

- a. Uit de voorgenomen diepboring (sidetrack), vanaf de locatie Weststellingwerf-01 aan de Schapendrift 10 te Noordwolde, komt naar voren dat de productie conform dit instemmingsbesluit kan worden uitgevoerd. De

resultaten ten aanzien van de bodemdaling zijn vergelijkbaar met de gegevens die Vermilion heeft overgelegd in het winningsplan. De minister zal de vaste adviseurs hiervan in kennis stellen. In dat geval kan Vermilion de gasproductie conform dit instemmingsbesluit voortzetten.

- b. Uit de resultaten van de boring blijkt dat de maximaal te verwachten bodemdaling als gevolg van gaswinning uit het voorkomen Weststellingwerf-West minder is dan de bodemdaling die Vermilion heeft berekend in het winningsplan. Vermilion blijft daarmee binnen de grenzen van het winningsplan waarmee in dit besluit is ingestemd en Vermilion behoeft dan ook geen aanvraag voor een gewijzigd winningsplan in te dienen. Om die reden is in artikel 2, tweede lid, bepaald dat Vermilion de winning mag voortzetten voor zover de winning niet leidt tot een grotere bodemdaling dan op grond van de boring is berekend. Aldus komt het gewijzigde resultaat ten aanzien van de bodemdaling op grond van de boring in de plaats van de berekende bodemdaling in het winningsplan.
- c. Uit de resultaten van de boring blijkt dat de bodemdaling groter kan worden dan de bodemdaling die Vermilion in het winningsplan heeft berekend. Dat betekent dat Vermilion binnen zes maanden na afloop van de boring instemming met een wijziging van het winningsplan moet aanvragen. Tot het moment waarop de minister heeft ingestemd met deze wijziging is het Vermilion niet toegestaan de bodemdaling zoals beschreven in dit winningsplan te overschrijden. In het kader van de dan te volgen procedure zal, zoals voorgeschreven in de Mijnbouwwet, advies gevraagd worden aan de wettelijke adviseurs, waaronder de provincie, gemeente en het waterschap.

Zienswijzen

Een reactie op de ingediende zienswijzen op het punt van bodemdaling is gegeven in de Nota van Antwoord onder punt 2. De zienswijzen met betrekking tot bodemdaling geven de minister geen aanleiding om het ontwerp-instemmingsbesluit Weststellingwerf te wijzigen.

6.3. Bodemtrilling

Winningsplan

Ten aanzien van bodemtrilling kunnen gasvelden in het kader van SRA geclassificeerd worden in drie risicocategorieën: categorie I, categorie II en categorie III. Hierbij is het risico op schade door een beving in risicocategorie I kleiner dan in risicocategorie II en in risicocategorie II weer kleiner dan in risicocategorie III. Vermilion heeft aangegeven dat volgens de DHAIS-methode voor de voorkomens Weststellingwerf en Weststellingwerf-West de berekende kans op een geïnduceerde beving verwaarloosbaar is voor de Vlieland-formatie. Vermilion heeft aangegeven dat volgens de DHAIS-methode de Zechstein-formatie van het voorkomen Weststellingwerf-West de eigenschappen heeft die overeenkomen met voorkomens die een kans hebben op het genereren van bodemtrilling. Het deel van het voorkomen is ingedeeld in de categorie tot 19% kans op trillen en heeft een theoretische M_{max} van 2.1.

Vermilion heeft aangegeven dat volgens de DHAIS-methode de Rotliegend-formatie van het voorkomen Weststellingwerf-West de eigenschappen heeft die overeenkomen met voorkomens die statistisch gezien zijn ingedeeld in de categorie tot 42% kans op het genereren van bodemtrilling. Dit deel van het

voorkomen heeft een theoretische Mmax van 2.6. Vermilion classificeert de voorkomens in risicocategorie I.

Formaties	Kans op beven (DHAIS)	Opmerking
Weststellingwerf Vlieland	Verwaarloosbaar	
Weststellingwerf Zechstein	Niet van toepassing	Niet meer producerend
Weststellingwerf Rotliegend	Niet van toepassing	Niet meer producerend
Weststellingwerf-West Vlieland	Verwaarloosbaar	
Weststellingwerf-West Zechstein	19%	Mmax = 2,1
Weststellingwerf-West Rotliegend	42%	Mmax = 2,6

Adviezen en zienswijzen

Advies SodM

De drukdaling in een reservoirgesteente kan zorgen voor spanningen die worden opgebouwd op breuken in en langs het reservoir. Deze spanningen kunnen leiden tot plotselinge verplaatsingen langs breuken in de vorm van bodemtrilling. Ook het injecteren van water in een gasveld kan leiden tot aardbevingen. Bij het nabijgelegen dorp De Hoeve is in 2009 een beving geweest die door het KNMI aan de waterinjectie in het voorkomen Weststellingwerf is toegeschreven.

Vermilion concludeert dat de kans op een beving als gevolg van het winnen uit deze voorkomens niet te verwaarlozen is. Voor elk van de drie mogelijk gashoudende lagen geldt een andere kans van beven. SodM stelt dat de kans op bodemtrilling klein is en de maximale magnitude van een beving zoals die wordt berekend in de seismisch risicoanalyse 2.6 op de schaal van Richter is.

Het KNMI-monitoring netwerk voor bevingen kan in de buurt van de Weststellingwerf voorkomens trillingen detecteren met een magnitude vanaf 1.5. Dat betekent dat een eventuele beving, ook wanneer die nauwelijks voelbaar is aan het aardoppervlak, kan worden toegewezen aan een voorkomen.

Monitoring van de seismische activiteit van het reguliere monitoring netwerk van het KNMI is voldoende om een eventuele beving te kunnen meten en lokaliseren.

Advies TNO

TNO stelt vast dat volgens de DHAIS-methode voor de voorkomens Weststellingwerf en Weststellingwerf-West de berekende kans op een geïnduceerde beving verwaarloosbaar is voor de Vlieland-formatie.

Voor het Weststellingwerf-West Zechstein en het Weststellingwerf-West Rotliegend deelvoorkomen komt Vermilion in de eerste berekeningsstap uit op een kansklasse tot respectievelijk 19% en 42%. Vermilion heeft vervolgens de maximaal mogelijke sterkte bepaald voor een geïnduceerde beving op basis van breukgeometrie en energiebalans. Als de maximale magnitude van een potentiële beving hoger is dan 2,5 op de schaal van Richter moet conform de SRA een risicomatrix worden opgesteld.

Het Weststellingwerf-West Zechstein deelvoorkomen komt uit op een magnitude met een mogelijke sterkte van minder dan 2,5. Voor Weststellingwerf-West Rotliegend deelvoorkomen is een magnitude groter dan 2,5 berekend, namelijk 2,6 op de schaal van Richter. Voor dit deelvoorkomen moet conform de leidraad een risicomatrix worden opgesteld.

TNO heeft de input parameters voor de risicoanalyse van bovenstaande stappen van deze voorkomens gecontroleerd en stemt in met de resultaten.

Advies Tcbb

De Tcbb kan zich op basis van de haar ter beschikking staande gegevens vinden in de beoordeling door SodM en TNO.

De Tcbb acht het bestaande seismische netwerk van het KNMI voldoende voor de monitoring van seismische activiteit in het gebied van de voorkomens Weststellingwerf en Weststellingwerf-West.

Advies gemeente Weststellingwerf

De gemeente Weststellingwerf stelt dat het enkele feit dat er al eerder, als enige in de provincie Friesland, een beving is geweest zou moeten leiden tot het niet opnieuw toestaan van ingrepen in de diepe ondergrond. De gemeente Weststellingwerf wil geen risico op een dergelijke aardbeving. Om deze reden adviseert de gemeente Weststellingwerf niet met het winningsplan in te stemmen. De beving bij het dorp De Hoeve in 2009 werd volgens het winningsplan veroorzaakt door waterinjectie.

De Tcbb en SodM constateren enkel dat er sprake was van waterinjectie, maar bevestigen niet dat daardoor de beving destijds is ontstaan. TNO zegt niets over een verband tussen waterinjectie en bodemtrilling.

Volgens de gemeente Weststellingwerf is de beving bij het dorp De Hoeve in 2009 reden om niet in te stemmen met het winningsplan. Dat zet ook vraagtekens bij de juistheid van de advisering aan de minister.

Een optelsom van de maximale magnitude boven de grens van 2.5, een hogere kans op bevingen en een historie van bevingen zou moet leiden tot een afwijzing van het winningsplan. De gemeente Weststellingwerf adviseert dit ook te doen.

Zienswijzen

De ingediende zienswijzen op het punt van bodemtrilling zijn samengevat in de Nota van Antwoord die als bijlage bij dit besluit is opgenomen, onder punt 3.

Beoordeling bodemtrilling

Als gevolg van gaswinning kan de druk in de ondergrond dalen en kunnen spanningsverschillen optreden. Soms kan daardoor een kleine, plotselinge verschuiving in de ondergrond optreden op de plek van een breuk. Dat is een bodemtrilling. Als de bodemtrilling sterk genoeg is, kan deze gevoeld worden en spreekt men ook wel in het dagelijks algemeen taalgebruik van een aardbeving. In de seismische risicoanalyse (SRA) wordt een veld ingedeeld in een kansklasse dat er een beving kan optreden, op basis van een statistische vergelijking met kleine gasvelden die dezelfde karakteristieken hebben en die in het verleden tot lichte bevingen hebben geleid. Dit wordt gedaan aan de hand van de deterministische seismische hazard studie (DHAIS) [TNO 2012 R11139]. In deze studie worden uitspraken gedaan over de kans op beven van een gasveld aan de hand van de eigenschappen van een olie- of gasvoorkomen. Gasvelden die, dezelfde karakteristieken hebben als de gasvelden die reeds gebeefd hebben, worden ingedeeld in een relatief hoge kansklasse tot 42% ($0,42 \pm 0,08$) op een bodemtrilling. Gasvelden die weinig of geen gelijkenis vertonen met de velden die al gebeefd hebben worden ingedeeld in een lagere kansklasse tot 19% ($0,19 \pm 0,05$) respectievelijk een verwaarloosbare kans toegekend.

De minister stelt vast dat het Weststellingwerf Vlieland deelvoorkomen en het Weststellingwerf-West Vlieland deelvoorkomen een verwaarloosbare kans op beven hebben.

De deelvoorkomens Weststellingwerf-West-Zechstein en Weststellingwerf-West-Rotliegend hebben de eigenschappen die overeenkomen met voorkomens die statistisch gezien een kans hebben op het genereren van bodemtrilling. Ten aanzien van bodemtrilling kunnen gasvelden in het kader van SRA geclassificeerd worden in drie risicocategorieën: categorie I, categorie II en categorie III. Hierbij is het risico op schade door een beving in risicocategorie I kleiner dan in risicocategorie II en in risicocategorie II weer kleiner dan in risicocategorie III. TNO classificeert, net als Vermilion, de voorkomens in risicocategorie I. Het KNMI-netwerk in het gebied waar het winningsplan Weststellingwerf is gelegen, kan een eventuele beving registreren van 1,5 op de schaal van Richter

Nieuwe informatie naar aanleiding van de nog uit te voeren boring

Door SodM, de Tcbb, de provincie en de gemeente Weststellingwerf wordt terecht opgemerkt dat de SRA is uitgevoerd voordat er een boring is uitgevoerd. De ingevoerde parameters kunnen derhalve afwijken van de gegevens die beschikbaar komen uit de boring. Met het oog hierop kunnen uit de boring nieuwe gegevens worden verkregen die tot een andere analyse kunnen leiden van het seismisch risico.

In artikel 2, eerste lid, is bepaald dat Vermilion binnen zes maanden na het uitvoeren van de boring de resultaten waaronder in ieder geval de gevolgen van deze boring voor de SRA voor het voorkomen Weststellingwerf-West aan de minister zendt. Indien de resultaten van de boring hiertoe aanleiding geven zal Vermilion ook een gewijzigde SRA moeten overleggen.

Zodra Vermilion de resultaten aan de minister heeft toegestuurd, zal SodM na verifiëring van de resultaten door TNO, de resultaten beoordelen en de minister adviseren. De resultaten van de boring en het advies van TNO zullen aan de wettelijke adviseurs worden toegezonden.

Vervolgens kunnen zich vier situaties voordoen.

- a. Uit de resultaten van de boring komt naar voren dat de productie conform dit instemmingsbesluit kan worden uitgevoerd. De resultaten die uit de SRA voortvloeien zijn vergelijkbaar met de gegevens die Vermilion heeft overgelegd in het winningsplan. De minister zal de vaste adviseurs hiervan in kennis stellen. In dat geval kan Vermilion de gasproductie conform dit instemmingsbesluit voortzetten.
- b. Uit de resultaten van de boring blijkt dat de resultaten ten aanzien van het seismisch risico voor het voorkomen Weststellingwerf-West beperkter zijn dan Vermilion heeft berekend in het winningsplan. Vermilion blijft daarmee binnen het ingediende winningsplan en behoeft geen aanvraag voor een gewijzigd winningsplan in te dienen. Om die reden is in artikel 2, tweede lid, bepaald dat Vermilion de winning mag voortzetten conform de gewijzigde SRA. Aldus komt de gewijzigde analyse van het seismisch risico op grond van de boring in de plaats van het seismisch risico in het nu ingediende winningsplan.
- c. Indien in afwijking van bovenstaand naar het oordeel van de minister uit de resultaten van de voorgenomen diepboring volgt dat het seismisch risico blijft ingedeeld in risicocategorie I, dan kan Vermilion de winning voortzetten voor zover de winning plaatsvindt conform de gewijzigde SRA.
- d. Uit de resultaten van de boring blijkt dat het seismisch risico groter is dan berekend in het kader van het winningsplan waarmee in dit besluit is ingestemd. Indien dit hogere risico leidt tot een indeling in een hogere

risicocategorie dan categorie I, dan zal Vermilion binnen zes maanden na afloop van de boring instemming met een gewijzigd winningsplan moeten aanvragen. Tot het moment waarop de minister heeft ingestemd met de wijziging van het winningsplan moet worden bekeken of en onder welke voorwaarden Vermilion door kan gaan, zodat de in het winningsplan waarmee in dit besluit wordt ingestemd beschreven effecten niet worden overschreden. In het kader van de dan te volgen procedure zal, zoals voorgeschreven in de Mijnbouwwet, advies gevraagd worden aan de wettelijke adviseurs, waaronder de provincie, gemeenten en het waterschap.

Beving bij De Hoeve

Op 26 november 2009 is bij het dorp De Hoeve op een diepte van 2 km een beving met een lokale sterkte $M=2,8$ opgetreden. Deze beving vond plaats in de omgeving van de kleinschalige waterinjectie van Vermilion in Weststellingwerf (2007-2012). Op basis van het KNMI statusrapport 2010 concluderen Vermilion en het KNMI dat de oorzaak meest waarschijnlijk gelegen is in de waterinjectie-activiteiten.

In het verleden heeft SodM reeds bevestigd dat het aannemelijk is dat de beving destijds door de waterinjectie is ontstaan. In haar brief van 15 april 2013 (kenmerk 13066418) stelt SodM over aardbevingsrisico's dat een beving in eerste instantie onderzocht wordt door het mijnbouwbedrijf waarna het onderzoek aan SodM moet worden overlegd. Als niet om nader onderzoek gevraagd wordt vindt SodM de gegeven verklaring aannemelijk. Uit een mail (d.d. 15 mei 2013) van SodM (openbaar gemaakt in het kader van het Wob-besluit van 15 oktober 2013, kenmerk 13157223, te raadplegen via rijksoverheid.archiefweb.eu/#archive) blijkt dat SodM ervan uit gaat dat de beving door waterinjectie kwam.

Aangezien zowel SodM, Vermilion en het KNMI de beving aan de waterinjectie toewijzen, ziet de minister geen aanleiding om deze toewijzing te heroverwegen. De minister merkt op dat bij Weststellingwerf geen waterinjectie zal plaatsvinden. De adviezen van SodM, Tcbb en TNO hebben dan ook betrekking op de gaswinning uit Weststellingwerf en niet op waterinjectie.

Zienswijzen

Een reactie op de ingediende zienswijzen op het punt van bodemtrilling is gegeven in de Nota van Antwoord onder punt 3. De zienswijzen met betrekking tot bodemtrilling geven geen aanleiding om het ontwerp-instemmingsbesluit Weststellingwerf te wijzigen.

6.4. Schade door bodembeweging

Winningsplan

Vermilion geeft aan dat bodemdaling door aardgaswinning een geleidelijk proces is dat zeer traag verloopt, waarbij de maximale helling (maximale bodemdaling in verhouding tot de breedte van de infrastructuur) zeer beperkt is. Bodemdaling veroorzaakt meestal geen schade omdat de daling geleidelijk en gelijkmatig plaatsvindt en in dit geval ook nog eens gering is.

Voor het bepalen van de kans op geïnduceerde bevingen als gevolg van de gaswinning uit de Weststellingwerf voorkomens heeft Vermilion een seismische risicoanalyse (SRA) uitgevoerd conform de tijdelijke leidraad "Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning" van SodM.

Gezien de indeling van de Weststellingwerf voorkomens in risicocategorie I volgens de seismische risicoanalyse, acht Vermilion het ontstaan van schade aan gebouwen en infrastructuur ten gevolge van de productie uit de voorkomens zeer klein. Vermilion verwacht geen schade aan gebouwen en openbare infrastructuur ten gevolge van de productie uit de Weststellingwerf voorkomens. Vermilion geeft tevens aan dat mocht er schade optreden, dat zij dan de verplichting heeft die schade te vergoeden.

Adviezen en zienswijzen

Advies SodM

SodM stelt vast dat de maximale bodemdaling gering is en voorziet geen nadelige gevolgen voor gebouwen, infrastructuur, en voor natuur en milieu. Maatregelen om (gevolgen van) bodemdaling te voorkomen of beperken acht SodM niet nodig. Bodemtrilling kan leiden tot schade. Vermilion heeft de kans op bevingen bij het winnen van het gas uit de voorkomens bij Weststellingwerf en het risico op schade en de veiligheid ten gevolge van de winning bestudeerd. Vermilion verwacht, ook door de lage bebouwingsdichtheid, echter geen tot zeer beperkte schade bij eventuele bevingen. Het risico komt in de laagste risico-categorie uit. TNO heeft de risicoanalyse gecontroleerd en stemt in met de resultaten. Het KNMI-monitoring netwerk voor bevingen kan in de buurt van de Weststellingwerf voorkomens trillingen detecteren met een magnitude vanaf 1.5. Dat betekent dat daarmee ook de aansprakelijkheid bij eventuele schade als gevolg van die trilling toewijsbaar is.

Advies TNO

TNO heeft de inputparameters voor de risicoanalyse van bovenstaande stappen van deze (deel)voorkomens gecontroleerd en stemt in met de resultaten. SodM stelt dat alle (deel)voorkomens vallen in (de laagste) risicocategorie I.

Advies Tcbb

Bij een te verwachten totale bodemdaling van minder dan 4 cm is naar het oordeel van de Tcbb redelijkerwijs geen schade aan gebouwen of infrastructuur te verwachten in of nabij het winningsgebied.

Op basis van de SRA vallen alle deelvoorkomens in de laagste risicocategorie, categorie I. Plaatsing in deze laagste risicocategorie I houdt in dat de kans op geïnduceerde bevingen en de schade als gevolg daarvan beperkt is.

Mocht er een geïnduceerde aardbeving optreden dan is de schade die daardoor eventueel ontstaat voor het merendeel van cosmetische aard met een kleine kans op lichte constructieve schade. Op basis van de evaluatie door TNO vindt Tcbb de kans op schadelijke bodemtrilling klein. Monitoring van de seismische activiteit door het reguliere KNMI-netwerk is voldoende om een eventuele beving te kunnen registreren en lokaliseren.

Advies provincie Friesland

De provincie Friesland stelt dat een beving bij het naburige dorp De Hoeve heeft plaatsgevonden. Inwoners ervaren hierdoor zorgen waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. De provincie Friesland adviseert de minister snel invulling te geven aan de brieven over het kleine veldenbeleid en schadeafhandeling, beide van 30 mei 2018.

Advies gemeente Weststellingwerf

De gemeente Weststellingwerf stelt dat in het winningsplan staat dat geen of zeer beperkte schade aan gebouwen en infrastructuur en geen schade aan natuur

wordt verwacht. Er worden geen maatregelen genomen schade te beperken vanwege de kleine kans. Het winningsplan valt onder risicocategorie I. Categorie I is de laagste categorie, waarbij er geen extra maatregelen genomen behoeven te worden, bovenop monitoring met het bestaande KNMI-netwerk. De eerdere beving wordt niet meegenomen in de risicoberekening en de bepaling van de risicocategorie. TNO heeft volgens de gemeente niet onderbouwd dat, ook al nemen ze de beving wel mee in de berekeningen, er alsnog sprake is van risicocategorie I.

Advies gemeente Ooststellingwerf

De gemeente Ooststellingwerf stelt dat de kans op schade door de winning klein is. Desondanks is de schadeafhandeling bij schade die vermoedelijk is veroorzaakt door gaswinning, onderdeel van maatschappelijk debat. Om te voorkomen dat er achteraf discussie ontstaat over het moment van schade en de oorzaak van de schade adviseert de gemeente Ooststellingwerf dat er een nulmeting wordt uitgevoerd waaruit de actuele staat van de gebouwen blijkt.

Advies wetterskip Fryslân

Het wetterskip Fryslân stelt dat de opgetreden en nog op te treden bodemdaling een nadelige invloed heeft op de termijn en mate van ophoging van boezemkaden en het functioneren van kunstwerken en mogelijk schade veroorzaakt.

Zienswijzen

De ingediende zienswijzen op het punt van schade door bodembeweging zijn samengevat in de Nota van Antwoord die als bijlage bij dit besluit is opgenomen, onder punt 4.

Beoordeling schade door bodembeweging

Bodembeweging bestaat uit bodemdaling en bodemtrilling. Voor de productie uit de Weststellingwerf voorkomens geldt dat het risico op schade ten gevolge van bodembeweging beperkt is. De verwachte bodemdaling is gering en leidt naar verwachting niet tot schade aan bebouwing. Mocht de periodiek gemeten bodemdaling door gaswinning afwijken van de huidige voorspelling dan moet Vermilion een gewijzigd winningsplan indienen.

Ten aanzien van bodemtrilling kunnen gasvelden in het kader van de seismische risicoanalyse (SRA) geclassificeerd worden in drie risicocategorieën: categorie I, categorie II en categorie III. Hierbij is het risico op schade door een beving in risicocategorie I kleiner dan in risicocategorie II en in risicocategorie II weer kleiner dan in risicocategorie III. De risicocategorie wordt bepaald door de combinatie van scores op zowel ondergrondse (kans op optreden) en bovengrondse factoren (mogelijk effect van een beving) die de hoogte van het risico (kans x effect) kunnen beïnvloeden. Om die reden is er geen algemene duiding per risicocategorie te geven. Een veld kan bijvoorbeeld in categorie II uitkomen doordat of de kans op sterkere grondbeweging groter is, of omdat er veel kwetsbare gebouwen of industrie in de omgeving is, of door een combinatie van gemiddelde ondergrondse en bovengrondse factoren. TNO classificeert, net als Vermilion, de voorkomens in risicocategorie I.

De minister constateert dat SodM en de Tcbb het aannemelijk vinden dat de kans op schade door de gaswinning beperkt is. Daarmee onderschrijven SodM en TNO de conclusie van Vermilion.

Gelet hierop is de minister van mening dat het belang van de veiligheid voor omwonenden niet in het geding is.

Gelet op het winningsplan Weststellingwerf, het toetsingskader uit de Mbw, en de adviezen van de adviseurs meent de minister dat het passend is dat Vermilion geen extra maatregelen voorstelt ter voorkoming van schade door bodembeweging in het winningsplan Weststellingwerf. SodM houdt toezicht op de naleving van de algemene bepalingen en regels ter voorkoming van schade door bodembeweging als gevolg van de gaswinning op basis van het winningsplan Weststellingwerf. In het geval dat (onverwacht) zorgen zouden ontstaan bij de toezichthouder SodM over de gaswinning, kan SodM de gaswinning stilleggen en een onderzoek instellen. De minister vindt het belangrijk dat de decentrale overheden van een dergelijke situatie op de hoogte worden gesteld. Als er toch schade ontstaat door de gaswinning, dan dient Vermilion - op basis van de aansprakelijkheid zoals geregeld in artikel 6:177 BW - deze te vergoeden. Het wetterskip Fryslân geeft aan dat een verdere voortzetting van de winning negatieve effecten heeft op de termijn en mate van ophoging van kunstwerken. De verwachte bodemdaling is echter gering en leidt naar verwachting niet tot schade aan bebouwing. De bodemdaling wordt in dit gebied om de 5 jaar gemeten. De resultaten worden gepubliceerd op www.nlog.nl. Het wetterskip Fryslân is dan in staat om de effecten van de gaswinning op boezemkaden en kunstwerken vast te stellen. Vermilion is aansprakelijk voor maatregelen die door het Wetterskip ten gevolge van de gaswinning moeten worden verricht.

Adequate schaderegeling en onafhankelijk orgaan voor afwikkeling schade als gevolg van gaswinning.

In artikel 6:177, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek bepaald dat de exploitant van een mijnbouwwerk aansprakelijk is voor schade als gevolg van beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van dat werk. Dit betekent dat Vermilion als zij gebruik maakt van haar vergunning, verplicht is eventuele door die gaswinning veroorzaakte schade te vergoeden. Tevens is er ingevolge artikel 135 van de Mijnbouwwet een Waarborgfonds mijnbouwschade. Op grond van artikel 137 van die wet kan een natuurlijke persoon bij wie schade is opgetreden als gevolg van mijnbouwactiviteiten onder omstandigheden in aanmerking komen voor schadevergoeding ten laste van het waarborgfonds, bijvoorbeeld als de betrokken mijnbouwondernemer failliet is verklaard of heeft opgehouden te bestaan.

Mede naar aanleiding van het advies dat de Tcbb op zijn verzoek op 28 februari 2018 heeft uitgebracht, heeft de minister bij brief van 9 oktober 2018, gericht aan de Voorzitter van de Tweede Kamer (vergaderjaar 2018/19, 32 849 nr. 137), de Kamer geïnformeerd over de nadere uitwerking van zijn voornemen om te komen tot een uniforme landelijke en onafhankelijke beoordeling en afhandeling van mogelijke mijnbouwschade.

De minister wil een generieke, landelijke en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade tot stand brengen en wil daarvoor een onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie mijnbouwschade) in het leven roepen, waar inwoners schade door mijnbouwactiviteiten kunnen indienen. De minister heeft bij brief van 8 juli 2019 de Tweede Kamer geïnformeerd over de ontwikkeling hiervan (kenmerk: DGKE-WO/19140620). De minister verwacht dat deze commissie in 2020 in werking kan zijn. Tot die tijd kunnen inwoners terecht bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade.

De minister stelt vast dat de huidige schaderegeling voldoende is om te kunnen instemmen met het winningsplan. Het gereedkomen van het landelijk protocol behoeft niet te worden afgewacht. Gelet op artikel 6:177, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek is voorzien in een adequate vergoeding van eventuele schade als gevolg van de gaswinning.

Gebouwschade mijnbouwactiviteit

De gemeenten adviseren om een opname naar de bouwkundige staat van bouwwerken uit te voeren. De minister zal naar aanleiding van het Tcbb advies van 6 september 2018 inzake nulmetingen aan gebouwen, vanwege de beperkte waarde van de nulmeting aan gebouwen voor de schadeafhandeling en de beschikbaarheid van een beter alternatief, vanaf nu vooral inzetten op het (bij)plaatsen van versnellingsmeters in plaats van het voorschrijven van een opname naar de bouwkundige staat van bouwwerken. Dit is met name van belang wanneer de mogelijke effecten van de betreffende mijnbouwactiviteit daar aanleiding toe geven en er te weinig versnellingsmeters in de regio aanwezig zijn. De minister zet nadrukkelijk in op een betere afstemming en communicatie met gemeenten en inwoners over deze verbeterde monitoringspraktijk en de praktische betekenis hiervan. Dit ook vanwege de relatie met het landelijk schadeprotocol.

De minister heeft in zijn kamerbrief van 21 december 2018 (Kamerstukken II 2017/18, 32849, nr. 156) aangegeven dat de uiteindelijke monitoring technisch zinvol en voor burgers uitlegbaar moet zijn. De Tcbb heeft geadviseerd om de wijze van monitoring te laten afhangen van de eigenschappen van het gasvoorkomen.

Nu er een kans is op beven en niet uitgesloten kan worden dat bij een maximale beving er lichte schade kan ontstaan, acht de minister het wenselijk om versnellingsmeters voorhanden te hebben. Om het oorzakelijk verband tussen een gebouwschade en de mijnbouwactiviteit eenvoudiger te kunnen vaststellen, is de Tcbb (in hun advies representatieve nulmeting aan gebouwen van 6 september 2018) in het algemeen voorstander van een uitgebreidere monitoring van bodemtrillingen (door versnellingsmeters) zodat bij een aardbeving de locatie van de bodemversnellingscontouren in het gebied nauwkeurig geografisch is te duiden. De minister schrijft om die reden voor dat Vermilion moet zorgdragen voor een adequaat netwerk van versnellingsmeters voor het meten van snelheden van een trilling binnen het effectgebied van het Weststellingwerf-West voorkomen. Vermilion dient daartoe een plan van aanpak in waarin wordt beschreven op welke locaties versnellingsmeters worden geplaatst die zorgen voor een dekking van het gebied in alle richtingen.

De minister houdt bij de beoordeling van de monitoringsintensiteit in het gebied boven het Weststellingwerf-West voorkomen, rekening met de aanstaande uitbreiding van het seismisch netwerk van het KNMI. Zoals hierboven is gesteld, biedt die aanstaande uitbreiding van het seismisch netwerk reeds een verbeterde meting van eventuele bevingen en een verbeterde toekenning van eventuele schades aan een beving. Gelet op het voorgaande schrijft de minister voor dat Vermilion een plan van aanpak opstelt waaruit blijkt of er noodzaak is voor een of meer versnellingsmeters om gemeten trillingen te kunnen toewijzen aan de gaswinning uit het voorkomen Weststellingwerf-West en zo ja, hoeveel en op welke plaats(en), zulks in overleg met het KNMI. De minister neemt een voorschrift op in het instemmingsbesluit, waarin Vermilion wordt verplicht een plan van aanpak in te dienen. Dit plan van aanpak dient Vermilion binnen 3

maanden na afloop van de proefboring in te dienen bij de minister. Indien Vermilion aan de minister heeft gemeld af te zien van productie uit het voorkomen Weststellingwerf-West vervalt deze verplichting. Omdat kan blijken dat de nieuwe boring geen winbaar gas aantoon, koppelt de minister de termijn voor uitvoering van het plan van aanpak met betrekking tot het plaatsen van versnellingsmeters aan deze boring en niet aan het in werking treden van het instemmingsbesluit. Indien versnellingsmeters dienen te worden bijgeplaatst, dienen deze in ieder geval binnen 9 maanden na afloop van de boring ter aansluiting te zijn aangeboden aan het KNMI ter aansluiting op het KNMI-netwerk.

Het KNMI-netwerk in het gebied waar het winningsplan Weststellingwerf is gelegen, kan een eventuele beving registreren van 1,5 op de schaal van Richter (KNMI-rapport Monitoring induced seismicity in the North of the Netherlands van 2012). Het eventueel ontstaan van schade als gevolg van een beving, hangt af van de snelheid van de trilling. Ten westen van de voorkomens uit het winningsplan Weststellingwerf, nabij Oldetrijne op een 11 km afstand van het voorkomen Weststellingwerf-West, is door Vermilion een meetstation bijgeplaatst met geofoons en een versnellingsmeter. Dit meetstation wordt binnenkort aangesloten op het meetnetwerk van het KNMI. In 2018 is het meetstation ten zuiden van Weststellingwerf, in Kallenkote al in gebruik genomen. Met deze nieuwe meetstations kunnen ook trillingen geregistreerd worden in de regio boven de Weststellingwerf voorkomens.

Omdat de kans op bevingen in het voorkomen Weststellingwerf Vlieland verwaarloosbaar is, de bodemdaling als gevolg van gaswinning uit dit voorkomen verwaarloosbaar is en de voorgenomen uitbreiding van het seismisch netwerk ter plaatse, oordeelt de minister dat (extra) versnellingsmeters, vanwege de gaswinning uit het Weststellingwerf voorkomen, geen toegevoegde waarde hebben en acht hij het voorschrijven daarvan niet zinvol.

Het is aannemelijk dat de beving bij het dorp De Hoeve is veroorzaakt door waterinjectie (zie paragraaf 6.3 Bodemtrillingen), dat is een ander mechanisme en draagt niet bij aan de voorspellende waarde van een kans op beven als gevolg van gaswinning. Om die reden is de beving bij het dorp De Hoeve door TNO niet betrokken in de DHAIS-studie en nu ook niet bij dit winningsplan. De beving bij het dorp De Hoeve is destijds nagenoeg onopgemerkt gebleven en heeft niet tot schademeldingen geleid.

Zienswijzen

Een reactie op de ingediende zienswijzen op het punt van schade door bodembeweging is gegeven in de Nota van Antwoord onder punt 4. Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen is het ontwerp-instemmingsbesluit Weststellingwerf gewijzigd. De termijn van het plan van aanpak voort het plaatsen van versnellingsmeters wordt gekoppeld aan de diepboring en niet aan het in werking treden van het besluit. Naar aanleiding van de brief van 8 juli 2019, gericht aan de Voorzitter van de Tweede Kamer (vergaderjaar 2018/19, 32 849 nr. 188) is de tekst over het schadeafhandeling tekstueel gewijzigd.

6.5. Natuur en milieu

Winningsplan

Nadelige effecten op natuur en milieu door bodemdaling of bodemtrilling worden, op grond van de geringe bodemdaling en de verwachte kans op een beving niet door Vermilion verwacht. Directe effecten van bodemdaling op beschermde natuur zijn niet aan de orde, omdat de activiteit plaatsvindt in de ondergrond. Wel kan de gaswinning en bijkomende bodemdaling indirecte gevolgen hebben voor beschermde natuurwaarden doordat eventuele bodemdaling de waterhuishouding aan het oppervlak kan beïnvloeden. Het relatieve waterpeil wordt beïnvloed door de bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het waterschap is verantwoordelijk voor het watersysteem in het beheersgebied. Wanneer het beheer onvermijdelijk te maken meerkosten met zich meebrengt als gevolg van de gaswinning, dan rust op Vermilion de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

De verwachte bodemdaling van de winning uit de voorkomens in het winningsplan Weststellingwerf bedraagt 4 cm. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld bevindt zich ongeveer 4 km ten westen van de voorkomens.

Adviezen en zienswijzen

Advies SodM

SodM stelt dat met de beoordeling van de nadelige gevolgen voor het milieu is gekeken naar de mee-geproduceerde stoffen, het afblazen of affakkelen van koolwaterstoffen en het gebruik van hulpstoffen. Er worden kleine hoeveelheden water en aardgascondensaat mee-geproduceerd. Water wordt met vrachtwagens afgevoerd.

Verder stelt SodM vast dat Vermilion geen hydraulische stimulatie zal toe passen, waardoor zij geen hulpstoffen in de ondergrond zal injecteren.

Advies gemeente Weststellingwerf

De gemeente Weststellingwerf stelt dat in het winningsplan staat dat geen nadelige gevolgen voor natuur worden verwacht. De bodemdaling van 4 cm zal volgens het winningsplan en de adviezen geen effect hebben op milieu of natuur.

Zienswijzen

De zienswijzen op het punt van natuur en milieu zijn samengevat in de Nota van Antwoord die als bijlage bij dit besluit is opgenomen, onder punt 5.

Beoordeling natuur en milieu

Het winningsplan wordt beoordeeld op mogelijke gevolgen voor natuur en milieu. Van de onderdelen die in het winningsplan beoordeeld worden kan het onderdeel bodembeweging mogelijk gevolgen hebben voor natuur en milieu.

Bodembeweging is de verzamelnaam voor bodemdaling en bodemtrillingen. Voor wat betreft mogelijke effecten van bodemtrillingen op natuur en milieu kan in algemene zin gesteld worden dat alleen uitzonderlijk zware trillingen gevolgen zouden kunnen hebben voor natuur en milieu. Dat is bij gaswinning uit de Weststellingwerf voorkomens niet aan de orde. In algemene zin zou een effect van bodemdaling kunnen zijn dat het relatieve grondwaterpeil in relatieve zin wordt beïnvloed, dat wil zeggen dat het water hoger kan komen te staan ten opzichte van het maaiveld. Dit kan leiden tot vernatting en daarmee tot nadelige (en

voordelige) gevolgen voor natuur en milieu. Het waterschap kan deze gevolgen tegengaan door het waterpeil aan te passen.

Gezien de geringe bodemdaling die wordt verwacht als gevolg van de gaswinning van minder 4 cm in het diepste deel van de bodemdalingsschade, worden er geen effecten op de waterhuishouding als gevolg van de bodemdaling door gaswinning verwacht. De voorkomens uit het winningsplan Weststellingwerf strekken zich niet uit tot een Natura 2000-gebied of ander milieubeschermingsgebied. Om die reden verwacht de minister geen nadelige effecten op natuur en milieu door de gaswinning in Weststellingwerf.

Bij de beoordeling van bodemdalingsschade en -herstel hanteert het waterschap doorgaans een kritische grens van 5 cm. Bij bodemdaling tot 5 cm is geen compensatie voor het watersysteem noodzakelijk, tenzij de veiligheid in het geding is. Gezien de geringe bodemdaling aan het einde van de winning (2038) van 4 cm en de afstand tot Natura 2000-gebieden concludeert de minister, mede op basis van het advies van SodM dat door de bodemdaling als gevolg van de gaswinning geen nadelige gevolgen voor natuur en milieu zullen ontstaan.

De minister stelt vast dat naast het instemmingsbesluit ook andere besluiten nodig kunnen zijn om de winning van het gas uit te voeren. Om uit de voorkomens binnen het winningsplan Weststellingwerf te kunnen winnen heeft Vermilion ook een omgevingsvergunning voor de inrichting waarbinnen, of het mijnbouwwerk waarmee de daadwerkelijke gaswinning en de daarmee verband houdende werkzaamheden plaatsvinden (de zogenaamde installatie). Voor wat betreft het winningsplan Weststellingwerf heeft de afweging van de bovengrondse gevolgen van de daadwerkelijke winning op de winningslocatie en de daaraan gerelateerde werkzaamheden voor natuur en milieu reeds plaatsgevonden in het kader van de omgevingsvergunningen voor de gaswinningsinstallaties. Voor de inrichting Weststellingwerf-01 is een omgevingsvergunning verleend (kenmerk DGETM-EO / 15122268 van 21 oktober 2015). Voor het uitvoeren van een boring vanaf de inrichting Weststellingwerf-01 is een omgevingsvergunning verleend (kenmerk DGKE-WO / 19062841 van 12 maart 2019). De effecten van de (bovengrondse) installaties zijn daarmee in deze procedures reeds afgewogen.

Ten slotte merkt de minister op dat de uitspraken van de Raad van State over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) kunnen betekenen dat de benodigde boring niet kan plaatsvinden zonder vergunning op grond van de Wet Natuurbescherming (Wnb). De Mijnbouwwet kent evenwel limitatieve weigeringsgronden voor de instemming op winningsplannen. Het toetsingskader, zoals opgenomen in de Wnb maakt geen deel uit van deze weigeringsgronden. De minister ziet dan ook geen redenen om de instemming met dit winningsplan aan te houden.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijze ten aanzien van natuur en milieu is opgenomen in de Nota van Antwoord onder punt 5. De zienswijzen met betrekking tot natuur en milieu hebben geen aanleiding gegeven om het ontwerp-instemmingsbesluit Weststellingwerf te wijzigen.

6.6. Overige adviezen

Adviezen

Adviestermijn

De gemeente Weststellingwerf en het wetterskip Fryslân adviseren voortaan weer een adviestermijn van 12 tot 14 weken aan te houden. De adviestermijn die de minister hanteert ervaren de decentrale overheden als te krap. De minister hanteert een termijn van 8 weken. Eerder heeft de minister 12 tot 14 weken aangehouden.

Daarnaast vraagt de minister ook nog advies op verschillende winningsplannen en omgevingsvergunningen tegelijk. Kortom te veel adviezen in te korte tijd.

De decentrale overheden adviseren voor een betere afstemming en ruimere termijnen te zorgen.

Toename gaswinning

De gemeente Weststellingwerf stelt dat het er gezien de vele adviezen die de minister vraagt op lijkt, dat er in de regio een flinke toename aan gaswinning is. Volgens het kleine velden beleid leidt de vermindering van de productie in Groningen niet tot een toename bij de kleine velden. De gemeente Weststellingwerf verzoekt de minister hier beleidsmatig duidelijkheid over te verschaffen.

Communicatie

De gemeente Weststellingwerf merkt dat de minister zich meer laat zien en toegankelijker wordt. Dat waardeert de gemeente Weststellingwerf. Hier zijn nog wel stappen in te zetten. Ook Vermilion kan zich nog beter zichtbaar en toegankelijker maken voor de betrokkenen.

De minister communiceert volgens de gemeente Weststellingwerf in dit stadium van het winningsplan niet met de omgeving.

De gemeente Ooststellingwerf stelt dat het communicatietraject, dat door Vermilion weldegelijk zal worden uitgevoerd, helaas geen onderdeel is van het winningsplan.

CO₂ neutraal in 2030

De gemeente Ooststellingwerf stelt dat in haar Milieubeleidsplan 2010-2016 is opgenomen dat zij in 2030 een duurzame gemeente wil zijn. Hieraan is onlangs nog verdere invulling gegeven in het Uitvoeringsprogramma 2018- 2022. Hierin is opgenomen dat de gemeente Ooststellingwerf in 2030 energieneutraal is door sterk in te zetten op duurzame energie. Daarnaast is de gemeente Ooststellingwerf heel actief in het opzetten van de BioBased Economy. Gaswinning past niet binnen de duurzame visie die de gemeente Ooststellingwerf heeft voor de gemeente. De gemeente Ooststellingwerf is daarom tegen gaswinning binnen het grondgebied.

Lusten en lasten

De gemeente Ooststellingwerf en de provincie Friesland stellen dat er sprake moet zijn van een rechtvaardige verdeling van de lusten en de lasten. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Als duurzame gemeente is de gemeente Ooststellingwerf de laatste tijd veel bezig met initiatieven voor zonnenvelden. Hierin is de mogelijkheid tot financiële participatie een vast onderdeel in de procedure aan het worden. De gemeente

Ooststellingwerf adviseert om op dezelfde wijze rekening te houden met het lokaal maatschappelijk profijt bij gaswinning. De gemeente Ooststellingwerf verzoekt om in het besluit aan te tonen op welke wijze de gaswinning een blijvende positieve impuls gaat geven aan de regio en de lokale samenleving.

Zienswijzen

De ingediende zienswijzen ten aanzien van overige punten zijn samengevat in de Nota van Antwoord die als bijlage bij dit besluit is opgenomen, onder punten 6.

Beoordeling overige adviezen

De minister is zich bewust van de omgeving waarin mijnbouwactiviteiten plaatsvinden en onderschrijft het belang van de in paragraaf 5.6 opgenomen adviespunten. Bij de beoordeling van de overige adviezen is van belang te weten dat de af te wegen belangen en relevante feiten in het licht staan van het volgens de wet te nemen besluit. De aanvraag inclusief de adviezen worden getoetst en gewogen in het licht van de in de Mbw opgenomen toetsingsgronden. Uitsluitend die onderdelen van een advies die relevant zijn voor de beoordeling van een aanvraag aan de hand van de in de Mbw opgenomen gronden, kunnen door de minister bij zijn besluit worden betrokken en kunnen eventueel leiden tot voorschriften aan het besluit. Onderdelen van een advies die zien op andere zaken dan waar de toetsingsgronden op zien, kunnen formeel juridisch geen rol spelen in het besluit van de minister en leiden dus niet tot het opnemen van een voorschrift in het besluit.

Adviestermijn

De minister is van oordeel dat 8 weken een redelijke termijn is voor het geven van advies op een winningsplan. De eerder gehanteerde termijn van 14 weken hield er rekening mee dat pas na 6 weken het advies van SodM werd nagestuurd. Waardoor partijen eveneens 8 weken de tijd hadden om het totaal te overzien en te adviseren. De termijn van 8 weken is nu de termijn die gehanteerd wordt voor een adviesverzoek op een winningsplan waarbij direct het SodM-advies wordt meegestuurd. In sommige gevallen wordt hiervan afgeweken in verband met de complexiteit van het winningsplan of wordt er rekening gehouden met vakantieperiodes. De minister is zich ervan bewust dat de minister advies op verschillende winningsplannen en omgevingsvergunningen tegelijk vraagt. De minister heeft verschillende winningsplannen in behandeling en ontkomt er zodoende niet aan dat aan decentrale overheden meerdere adviesverzoeken worden verzonden.

Toename gaswinning

De minister stelt vast dat meerdere adviesverzoeken niet betekent dat de gaswinning uit kleine velden toeneemt, omdat de gaswinning in Groningen wordt afgebouwd. Het stoppen met de gaswinning in Groningen wordt niet opgevangen door meer gaswinning in deze kleinere velden. Dit tekort wordt opgevangen met het importeren van gas en het verlagen van de gasvraag. In het regeerakkoord staat daarnaast dat er geen nieuwe opsporingsvergunningen op land worden afgegeven deze kabinetsperiode, en dat bestaande opsporingsvergunningen van kracht blijven. In de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) over kleine gasvelden heeft de minister toegelicht dat de gaswinning uit kleine velden - waar dat veilig kan - de voorkeur heeft boven gasimport. Dit is beter voor het klimaat in vergelijking met import, zorgt voor werkgelegenheid in Nederland en vergroot de onafhankelijkheid van onze energievoorziening.

Communicatie

De minister onderschrijft dat over het winningsplan Weststellingwerf de communicatie vanuit Vermilion en de minister naar burgers zorgvuldig en publieksvriendelijk moet zijn, zodat burgers gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van de) gaswinning. Er is op 9 april 2019 een informatiebijeenkomst georganiseerd in Noordwolde waar men zich kon laten informeren over de gaswinning in het specifieke winningsplan, over gaswinning in het algemeen en gaswinning in de regio.

De minister wijst erop dat er op 7 september 2017 vanuit de koepelorganisatie van Nederlandse gasproducenten (NOGEPA), waar ook Vermilion bij is aangesloten, een 'Gedragscode gaswinning kleine velden' is uitgebracht waarin hoofdstuk 5 afspraken bevat over goede, open en transparante communicatie en contact met de belanghebbenden en de omgeving.

Een uitnodiging voor de informatieavond over het winningsplan Weststellingwerf is als kennisgeving gepubliceerd in huis-aan-huis bladen in de gemeenten Weststellingwerf en Ooststellingwerf. In de kennisgeving is een kaart opgenomen met daarin de ligging van de voorkomens inclusief bovengrondse topografische referentiekaders, zodat voor eenieder duidelijk is of de gaswinning in zijn of haar interessegebied is gelegen.

CO₂ neutraal in 2030

De minister waardeert het dat de gemeente Ooststellingwerf er naar streeft om in 2030 een duurzame gemeente te zijn. Het beleid voor gaswinning in Nederland, binnen het kader van de energietransitie, is uiteengezet in hoofdstuk 2. De strekking daarvan is dat aardgas in de transitie naar duurzaam – voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en het realiseren van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening - de komende decennia nog steeds nodig is. De minister stelt dat het duurzaamheidsbeleid van een gemeente geen rol speelt in het besluit van de minister en niet leidt tot het opnemen van een voorschrift in het besluit.

Lokaal maatschappelijk profijt

In zijn brieven aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2015/16, 31 239, nrs. 211 en 254) heeft de minister de toezegging gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten- en lastenverdeling voor mijnbouw, hernieuwbare energie en het hoogspannings- en gastransportnet te verkennen. Op 7 september 2017 heeft NOGEPA de 'Gedragscode gaswinning kleine velden' uitgebracht. Hierin wordt onder andere aangegeven dat er een evenwichtiger lusten-lastenverdeling moet komen, en in de investeringsfase middelen ter beschikking worden gesteld om te investeren in de lokale omgeving. Dit wordt verder beschreven in een Project-afstemmingsprogramma.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijzen ten aanzien van overige punten is opgenomen in de Nota van Antwoord onder punt 6. De zienswijzen met betrekking tot overige punten hebben geen aanleiding gegeven om het ontwerp-instemmingsbesluit Diever te wijzigen.

7. Eindbeoordeling

Gelet op het winningsplan en de adviezen komt de minister samenvattend tot de volgende beoordeling van het winningsplan.

Planmatig beheer

Het winningsplan Weststellingwerf betreft de winning uit de (deel)voorkomens Weststellingwerf (Vlieland) en Weststellingwerf-West (Vlieland, Zechstein en Rotliegend). Uit de Zechstein- en Rotliegendformaties van Weststellingwerf wordt geen gas gewonnen. De minister stelt vast dat het winningsplan Weststellingwerf overeenstemt met de principes van planmatig beheer.

Het winningsplan Weststellingwerf betreft een uitbreiding van een winning. Er is reeds een omgevingsvergunning verleend die een diepboring (sidetrack) mogelijk maakt naar het voorkomen Weststellingwerf-West. De mijnbouwregelgeving verzet zich er niet tegen in te stemmen met een winningsplan zonder dat eerst een proefboring is verricht.

De minister onderschrijft het advies van SodM en de Tcbb om voor te schrijven dat op basis van een te verrichten boring aanvullende gegevens moeten worden overgelegd over de jaarlijks te verwachten productie. Dit is in artikel 2, eerste lid, voorgeschreven.

Bodemdaling

SodM en de Tcbb hebben in hun advies aangegeven het aannemelijk te vinden dat de (cumulatieve) bodemdaling die als gevolg van de gasproductie Weststellingwerf zal kunnen plaatsvinden minder dan 4 centimeter zal zijn. De minister stelt vast dat, mede op basis van de adviezen van het SodM en de Tcbb, de te verwachten bodemdaling geen aanleiding geeft tot het opnemen van aanvullende voorschriften.

De minister heeft naar aanleiding van meerdere adviezen geconstateerd dat er onzekerheden zijn nu er nog een boring moet plaatsvinden. In artikel 2 van dit besluit is daarom opgenomen dat de in het winningsplan opgenomen prognoses ten aanzien van de bodemdaling, zo nodig worden aangepast aan de uit de boring beschikbaar komende gegevens. Indien uit de resultaten van de boring blijkt dat de bodemdaling groter kan worden dan de bodemdaling die Vermilion in het winningsplan heeft berekend, betekent dat Vermilion binnen zes maanden na afloop van de boring instemming met een wijziging van het winningsplan moet aanvragen.

Bodemtrilling

De minister stelt vast dat volgens de DHAIS-methode voor de voorkomens Weststellingwerf en Weststellingwerf-West de berekende kans op een geïnduceerde beving verwaarloosbaar is voor de Vlieland formatie. Het Weststellingwerf-West Zechstein en het Weststellingwerf-West Rotliegend deelvoorkomen worden toegekend aan een risicocategorie van respectievelijk 19% en 42%.

De minister stelt, mede op basis van het advies van het SodM en de Tcbb, vast dat alle deelvoorkomens tot risicocategorie I behoren. De door Vermilion voorgestelde monitoring is passend voor deze prognose.

De minister stelt vast dat met het monitoringsnetwerk aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

De minister constateert evenals de adviseurs dat er onzekerheden zijn nu er nog een boring moet plaatsvinden. In artikel 2 van dit besluit is daarom opgenomen

dat de in het winningsplan opgenomen prognoses ten aanzien van het seismisch risico, zo nodig worden aangepast aan de uit de boring beschikbaar komende gegevens. Indien uit de resultaten van de boring blijkt dat het seismisch risico groter is dan berekend in het kader van het winningsplan waarmee in dit besluit is ingestemd en dit hogere risico leidt tot een indeling in een hogere risicocategorie dan categorie I, dan zal Vermilion binnen zes maanden na afloop van de boring instemming met een wijziging van het winningsplan moeten aanvragen.

Schade door bodembeweging

De minister constateert, op basis van de adviezen van het SodM en TNO, dat de kans op een schadeveroorzakende beving beperkt is en dat de door Vermilion voorgenen monitoring passend is. Daarbij rust op Vermilion op basis van de MbW een zorgplicht om mijnbouwschade en onveilige situaties te voorkomen. Als er tegen de verwachting in toch schade ontstaat door de gaswinning, dan dient Vermilion deze schade - op basis van de aansprakelijkheid zoals geregeld in artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek - te vergoeden. Dit omvat tevens vergoeding van de kosten voor de waterhuishoudkundige maatregelen die noodzakelijk zijn vanwege de door de gaswinning veroorzaakte bodemdaling.

In artikel 3 is voorgeschreven dat Vermilion binnen 3 maanden na afloop van de boring een plan van aanpak aan de minister moet overleggen waarin beschreven staat of er een afdoende monitoringsnetwerk aanwezig is om een oorzakelijk verband tussen een eventuele schade en de gaswinning uit de Zechstein en Rotliegend-formaties van Weststellingwerf-West te kunnen vaststellen of uit te sluiten. Indien het netwerk niet afdoende is, dient het plan van aanpak te beschrijven op welke wijze het netwerk zal worden uitgebreid. Indien versnellingsmeters dienen te worden bijgeplaatst, dienen deze ter aansluiting op het KNMI-netwerk te worden aangeboden aan het KNMI.

Natuur en milieu

De minister is van oordeel dat gelet op de beperkte (cumulatieve) bodemdaling van minder dan 4 cm en de kleine kans op schadelijke bodemtrillingen er geen nadelige effecten op natuur en milieu door de gaswinning zoals beschreven in het winningsplan Weststellingwerf worden verwacht.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande ziet de minister geen aanleiding om in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkómen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, of gelet op de nadelige gevolgen voor milieu of natuur, de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren.

Gelet op de inhoud van het door Vermilion ingediende winningsplan Weststellingwerf en de hierover ingewonnen adviezen, en overwegende dat de winning door Vermilion vanuit de Weststellingwerf voorkomens conform artikel 34, eerste lid, van de Mijnbouwwet plaats dient te vinden overeenkomstig het ingediende winningsplan de gevraagde instemming onder het stellen van het in het besluit genoemde voorschriften.

Gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, tweede lid, van de MbW;

Besluit:

Artikel 1

Het door Vermilion Energy Netherlands B.V. op 18 april 2018 ingediende winningsplan Weststellingwerf, met een looptijd tot en met 31 december 2038 en een maximaal nog te produceren volume van 563 miljoen Nm³, verkrijgt de instemming als bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet.

Artikel 2

1. Vermilion Energy Netherlands B.V. zendt binnen zes maanden na de melding van de afloop van de voorgenomen boring WSF-01-S1 de resultaten van deze boring, waaronder in ieder geval de gevolgen voor de verwachte bodemdaling en de Seismische Risico Analyse aan de minister. Bij de resultaten wordt een actueel overzicht gevoegd van de jaarlijks te verwachten productie indien de resultaten van de boring hiertoe aanleiding geven.
2. Indien naar het oordeel van de minister uit de resultaten van de boring, bedoeld in het eerste lid, volgt dat de maximaal te verwachten bodemdaling minder is of het seismisch risico beperkter is dan opgenomen in het winningsplan van 18 april 2018, kan Vermilion Energy Netherlands B.V. de winning voortzetten op basis van dit besluit.
3. Indien in afwijking van het tweede lid naar het oordeel van de minister uit de resultaten van de boring, bedoeld in het eerste lid, volgt dat het seismisch risico conform de gewijzigde Seismische Risico Analyse, bedoeld in het eerste lid, blijft ingedeeld in risicocategorie I, dan kan Vermilion Energy Netherlands B.V. de winning voortzetten.
4. Indien naar het oordeel van de minister uit de resultaten van de boring, bedoeld in het eerste lid, volgt dat de maximaal te verwachten bodemdaling hoger is dan opgenomen in het winningsplan van 18 april 2018, of het seismisch risico groter is waardoor de winning moet worden ingedeeld in een hogere risicocategorie dan categorie I, of de te verwachten productie toeneemt, dan dient Vermilion Energy Netherlands B.V. binnen zes maanden na afloop van de boring een aanvraag met een gewijzigd winningsplan in, indien zij de winning wenst voort te zetten. Totdat de minister heeft besloten over dit gewijzigde winningsplan kan Vermilion Energy Netherlands B.V. de winning voortzetten op grond van het winningsplan van 18 april 2018 waarmee in dit besluit is ingestemd, voor zover de in het winningsplan beschreven effecten niet worden overschreden.

Artikel 3

1. Vermilion Energy Netherlands B.V. overlegt aan de minister binnen 3 maanden na afloop van de boring een plan van aanpak, waaruit blijkt of er voldoende monitoring in het effectgebied van het voorkomen Weststellingwerf-West aanwezig is. Indien blijkt dat het netwerk niet voldoende is om de grondversnellingen in het effectgebied te monitoren en eventuele grondtrillingen te kunnen toewijzen aan het voorkomen Weststellingwerf-West, geeft Vermilion in het plan van aanpak gemotiveerd aan hoeveel versnellingsmeters worden bijgeplaatst, op welke plaatsen dat gebeurt en het tijdsbestek waarbinnen zij worden geplaatst. Indien versnellingsmeters dienen te worden bijgeplaatst, dienen deze in ieder geval binnen 9 maanden na afloop van de boring ter aansluiting op het KNMI-netwerk zijn aangeboden aan het KNMI.

2. Het eerste lid is niet van toepassing indien het voorkomen Weststellingwerf-West niet in productie wordt gebracht. Indien Vermilion Energy Netherlands B.V. afziet van productie uit het Weststellingwerf-West voorkomen meldt zij dit binnen 9 maanden na afloop de boring schriftelijk aan de minister.

De minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze:

MT-lid Directie Warmte en Ondergrond

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze over het ontwerp van dit besluit naar voren heeft gebracht.